

330930 Jutellaanpa - Tunteista

Pakkauksen sisältö

32 kuvakorttia, ohjevihkonen ja CD-ROM, jossa on kaikki kuvat JPEG-muodossa.

Tunteet	synonyymejä
onnellinen	tyytyväinen, iloinen
vihainen	raivostunut, kiihtynyt
surullinen	onneton, surkea
yllättynyt	hämmästynyt, kummissaan
hämällään	neuvoton, ymmällä
peloissaan	pelästynyt, kauhistunut
inhottaa	ällöttää, kuvottaa
kyllästynyt	väsänyt, tylsistynyt

Näiden kuvakorttien avulla voidaan harjoitella ilmeiden ja tunteiden tunnistamista. Ilmeillämme viestimme sanattomasti omista tunteistamme. Näiden viestien tunnistaminen on vaikeaa etenkin autismin kirjoon kuuluville henkilöille.

Aluksi on hyvä harjoitella helpoilla ja voimakkaasti vastakkaisilla tunteilla, kuten "iloinen" ja "vihainen" ja vasta myöhemmin lisätä mukaan muita tunteita, kuten "surullinen" ja "yllättynyt". Jos näiden neljän tunnetilan erottaminen toisistaan on haastava tehtävä, harjoittelua ei kannata laajentaa muihin ennen kuin nämä hallitaan.

Kuvat tunnetiloista "hämmästyneenä", "peloissaan", "inho" ja "kyllästynyt" sopivat paremmin keskustelun pohjaksi kuin varsinaiseen tunnistamiseen, sillä niihin sisältyy melko vaikeasti havaittavia ja yksilöllisiä vivahte-eroja. Esimerkiksi yllättyneenä ihminen voi näyttää iloiselta tai pelokkaalta, riippuen siitä millainen asia hänet on yllättänyt.

Tämän ohjeen harjoitteita voi soveltaa tilanteen mukaan. Ne helpottuvat, kun tunteita kuvaaviin sanoihin ja niiden merkityksiin tutustutaan etukäteen tai valitaan mukaan vain vähän kortteja kerrallaan. Lisähaastetta tehtäviin saa käyttämällä enemmän kortteja tai pelkästään sanomalla tunteita kuvaavia sanoja ilman että samalla näytetään kortteja.

Vaihtelua harjoitteisiin

Saat tulostamalla tai näyttämällä korttien kuvia pakkauksen mukana tulevalta CD:ltä.

Harjoituksia, joilla opetellaan tunnistamaan tunteita ja tunnetiloja

Tee se itse

Harjoittele omia tunteita kuvaavia ilmeitä peilin edessä.

Arvaa, miltä minusta tuntuu?

Aseta sopiva määrä kortteja pöydälle kuvapuoli ylöspäin ja esitä jotain korttien tunnetilaa. Pyydä oppilaita poimimaan pöydältä se tunnetila, jota esität.

Löydä tunne

Aseta sopiva määrä kortteja pöydälle kuvapuoli ylöspäin. Pyydä oppilaita näyttämään eri tunnetiloja sanomalla esimerkiksi "näytä vihainen".

Löydä samat tunteet eri kasvoilta

Ota kaksi täyttää eri esittäjän korttisettiä - esimerkiksi kaikki pienen tytön ja pienen pojan esittämät tunteet ja anna kolmas setti (nuori poika tai tyttö) oppilaille.

Laita omat kaksi settiä pöydälle, nimeä joku tunne ja pyydä oppilaita etsimään sitä vastaava kuva omista korteistaan.

Tunnetilojen sanaston harjoittelua

Esitä tunne

Aseta sopiva määrä kortteja pöydälle kuvapuoli ylöspäin ja pyydä oppilaita valitsemaan niistä joku ja esittämään se niin, että sinä arvaat mistä tunnetilasta on kysymys.

Lue kasvoiltani

Esitä tunnetila ja pyydä oppilaita arvaamaan, mitä esität. Helpota tehtävää antamalla pari kolme tunnekorttia, joista esittämäsi tunteen voi valita.

Yksi kolmesta

Ota kolme samaa tunnetta esittävää korttia ja yksi erilainen. Pyydä oppilaita kertomaan, mikä esittää eri tunnetta.

Tunneparit - muistipeli

Valitse neljä samaa tunnetilaa esittävää korttiparia ja aseta ne pöydälle kuvapuoli alaspäin. (Jos oppilas osaa lukea, tulosta käytettävät kuvat CD:ltä, ettei kuvien takapuoli paljasta tunnetta)
Pelatkaa peliä kuten tavallista muistipeliä; oppilas kääntää kahdesta kortista kuvapuolel ylöspäin ja kertoo, mitä tunnetta kuva esittää.

Jos molemmissa korteissa on sama tunne, oppilas saa ottaa kortit. Muussa tapauksessa kortit käännetään takaisin alkuperäisille paikoilleen.

Ihan omat tunnekuvat

Voitte myös kuvata tai videoida omia tunnekuvia, esimerkiksi "Pekka on surullinen" tai "Pekka on surullinen, koska hänen lempilelunsa on kadonnut".

Muistathan, että kuvien tai videoiden julkaiseminen ilman huoltajien lupaa ei ole sallittua!

Roolipeli valokuvaamossa

Valokuvaamoa varten tarvitaan kamera, jalusta, tuoli ja taustakangas. Kuvaamon asiakkaat saavat kukin oman tunnekortin, jota vastaavaa tunnetta he koettavat itse ilmaista valokuvassa. Vielä hauskeempaa leikistä tulee, jos asiakkaat saavat pukeutua sellaisiin rooliasuihin, jotka heidän mielestään sopivat heille annettuun tunnetilaan. Silloin asiakkaiden on pitää kertoa muillekin, miten asu ja tunne sopivat yhteen, esimerkiksi: "tämä prinsessa on iloinen, koska - tai "tämä lääkäri on vihainen, koska..."

Miltä tuntuu, kun - kuvitellaan tunteita eri tilanteissa

Miltä sinusta tuntuu?

Jaa oppilaille kahdeksan erilaista tunnekorttia ja lue ääneen ensimmäinen tilanne alla olevasta listasta. Oppilaat valitsevat omasta pakastaan tilanteeseen omasta mielestään parhaiten sopivan tunteen, mutta eivät näytä sitä toisille. Vasta kun kaikki ovat valinneet omansa ja ohjaaja laskee kolmeen, kaikki saavat näyttää valitsemansa kortin.

Arkisia ja tuttuja tilanteita: (joissa useimmat valitsevat samanlaiset kortit)

1. Olet menossa lääkärille
2. Kaadut
3. Joku on rikkonut lempilelusi
4. Joku on varastanut polkupyöräsi
5. Olet saanut lahjan
6. On jouluaattoamu
7. Olet lähdössä lomalle
8. Saat palkinnon koulussa
9. Mummi tulee vierailulle
10. Joku toinen ottaa leluja, jolla olet leikkimässä
11. Joku tönäisee sinut kumoon
12. Opettaja on sinulle vihainen

Vaihtelevammat tilanteet (joissa valinnat voivat useammin olla erilaisia)

1. Sataa kaatamalla
2. Pääruokana on salaattia
3. Olet menossa uimaan
4. Tapaat uuden opettajasi
5. Matematiikan tunti alkaa
6. On sinun vuorosi lukea ääneen luokan edessä
7. Olet välituntijärjestäjänä
8. Menet ostoksille
9. Kaveri pyytää sinut pelottavaan paikkaan
10. Katsot jalkapallo-ottelua televisiosta
11. Tapaat ystäväsi koiran
12. Menet metsästämään

Keksi lisää tilanteita, jotka sopivat oppilaiden elämäntilanteeseen ja jokapäiväiseen ympäristöön.

Miltä toisesta tuntuu tässä tilanteessa?

Valitse yksi oppilas ja yksi tilanne. Muu ryhmä koettaa arvata, miltä tästä oppilaasta tuntuu valitussa tilanteessa. Lopuksi tarkistetaan, menikö arvaus oikein.

Syy ja seuraus

Näytä oppilaille yhtä korttia kerrallaan ja pyydä heitä keksimään, mitä on tapahtunut ennen kuvan ilmettä / tunnetilaa.

Missä tilanteessa tuntuu tältä?

Valitse kortti ja oppilas – koettakaa yhdessä keksiä tilanne, jossa valittu oppilas voisi tuntea kortin esittämällä tavalla.

Synonyymeja tunteita ilmaiseville sanoille

Toisin sanoen

Aseta sopiva määrä kortteja pöydälle kuvapuoli ylöspäin ja käytä synonyymeja, kun pyydät oppilaita valitsemaan sen kortin, joka parhaiten kuvaa sanomaasi tunnetta.

Vaihtoehtoisesti voit pyytää oppilaita keksimään synonyymeja tunteita ilmaiseville sanoille: "Millä muulla sanalla voisit kuvailla olevasi *onnellinen*?"